

Kohtaamispaikkojen valtakunnallinen seminaari
9.-10.2.2009
Turku

Hyvinvointia kohtaamisesta

Ilkka Repo
avustusvalmistelija

09 4370 2798
ilkka.repo@ray.fi

www.ray.fi

Agenda

1. RAY avustukset vuodelle 2009
2. Avustustoiminnan reunaehdot ja tulevaisuuden näkymiä
3. Kohtaamispaikkojen ja järjestötoiminnan yhteiskunnallinen rooli

RAY avustukset vuodelle 2009

Pelituotot koko maan hyväksi

RAY jakaa avustuksia noin 300 miljoonaa euroa vuodessa. Lisäksi noin 100 miljoonaa euroa ohjataan sotiemme veteraanien hoitoon ja kuntoutukseen.

- Avustuksia vuosittain kaikkiin maakuntiin ja 300 eri kuntaan
- Avustusta lähes tuhannelle järjestölle
- Toiminnassa on mukana 200 000 vapaaehtoista
- Järjestöt työllistävät 30 000 ihmistä

Avustuksilla turvataan järjestöjen toimintaedellytykset

Sosiaali- ja terveysjärjestöt ovat tärkeä osa hyvinvointiyhteiskuntaa. RAY tukee mm. järjestöjen

- Tiedotusta, neuvontaa ja koulutusta
- Vapaaehtois- ja vertaistoimintaa
- Aluetyötä
- Osallistumismahdollisuuksien ja kohtaamispaikkojen tarjoamista
- Vaikuttamis- ja edunvalvontatyötä
- Toimitilojen hankintaa
- Kansainvälistä toimintaa

RAY:n tiedote joulukuussa

18.12.2008

RAY panostaa vapaaehtoistyöhön ja vertaistukeen

Raha-automaattiyhdistyksen hallitus esittää ensi vuodelle avustuksia 921 hakijalle 1 893 kohteeseen yhteensä 302,5 miljoonaa euroa. Tärkeä painopiste ensi vuonna ovat järjestöjen vapaaehtois- ja vertaistyö, joihin esitetään avustuksia 18 miljoonaa euroa.

RAY:n rahoitusta suunnataan yhä vahvemmin järjestöille luontaisiin auttamisen tapoihin kuten vapaaehtoistyön järjestämiseen ja vertaistuen tarjoamiseen. Ensi vuodelle esitetään avustuksia kaikkiaan 220 eri vapaaehtois- ja vertaistoiminnan kohteeseen yhteensä 18 miljoonaa euroa.

Esimerkiksi Miessakit ry saa valtakunnallista avustusta avioeron kohdanneiden miesten vertaistukiryhmiin. Punainen Risti puolestaan saa mittavan uuden avustuksen vanhusten ystävätoiminnan kehittämiseen pääkaupunkiseudulla.

Avustetuista toimialoista suurimmaksi nousee ensi vuonna lastensuojelu- ja nuorisotyö, jota tuetaan 39 miljoonalla eurolla. Lisärahoitusta esitetään mm. Mannerheimin lastensuojeluliiton vanhempien- ja nuorten puhelimeen ja nettiin sekä Pelastakaa Lapset ry:n nettiturvallisuustoimintaan.

Vuoden alussa käynnistyneeseen valtakunnalliseen asunnottomuusohjelmaan esitetään järjestöavustuksia pääkaupunkiseudulle ja Jyväskylään yhteensä 11 miljoonaa euroa.

Avustukset 2009

	Milj.€	Kpl
• Haettuja avustuksia yhteensä	577,8	
• Hakijoita		1 440
• Hakemuskohteita		3 272
• Myönnettyjä avustuksia yhteensä	302,5	
• Avustuksensaajia		921
• Avustuskohteita		1 893
• Uusia avustuskohteita		237
• Avustuslajit		
• Yleisavustuksia (Ay)	65,0	206
• Kohdennettuja toiminta-avustuksia (Ak)	126,0	788
• Investointiavustuksia (B)	40,5	212
• Projektiavustuksia (C)	71,0	687

Avustusstrategia 2008-2011

Hyvinvoinnin edistäminen ja järjestöjen toimintaedellytysten turvaaminen

Strategiset painoalueet

- 1) Järjestöjen perustoiminnan turvaaminen
- 2) Hyvinvoinnin ja osallistumismahdollisuuksien edistäminen

Terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia uhkaavien ongelmien ehkäiseminen

Strategiset painoalueet

- 3) Merkittävien kansanterveysongelmien ehkäiseminen
- 4) Sosiaalisen ja taloudellisen syrjäytymisen ehkäiseminen

Ongelmia kohdanneiden kansalaisten ja perheiden auttaminen

Strategiset painoalueet

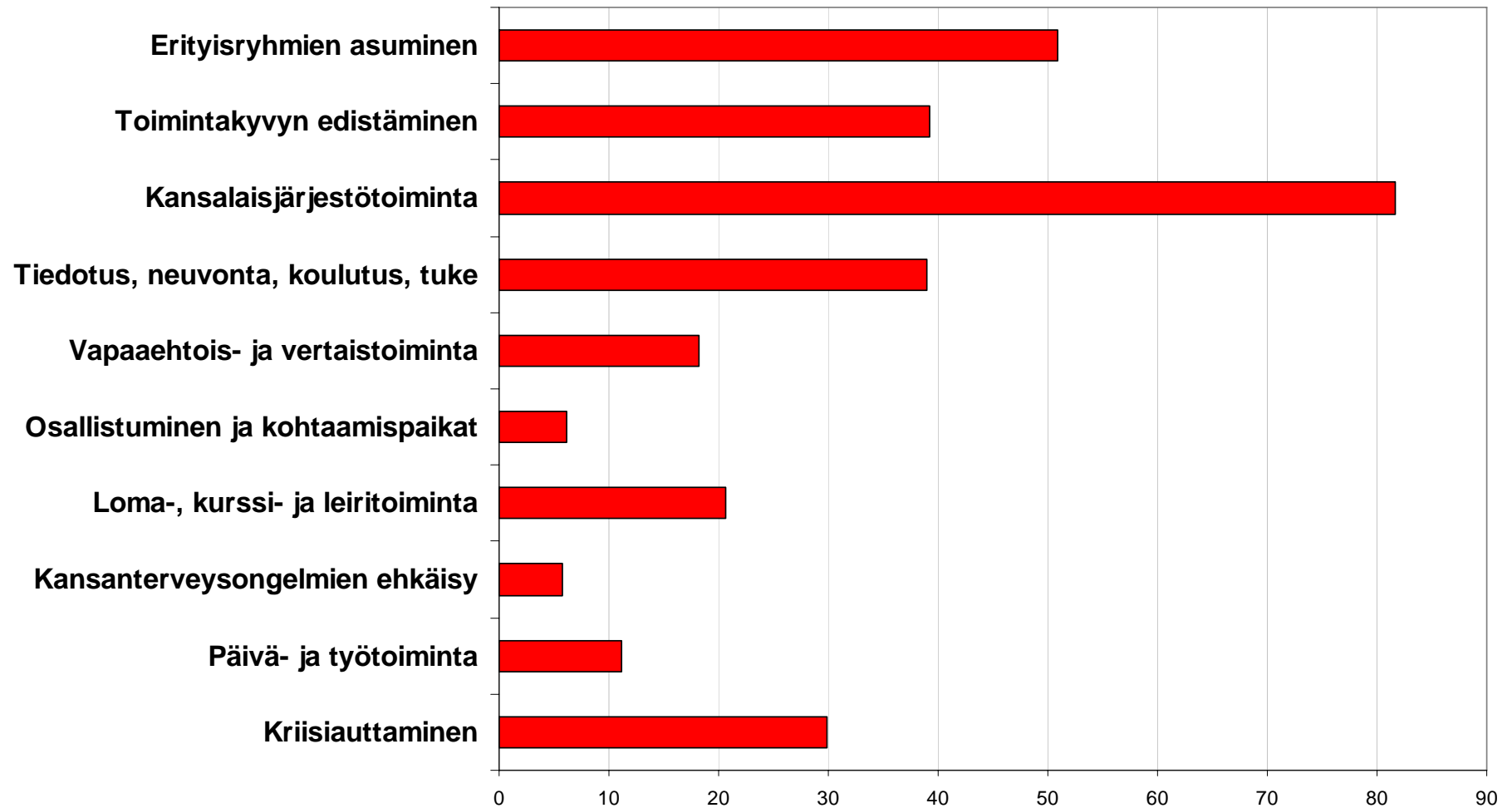
- 5) Muita heikommassa asemassa olevien väestöryhmien auttaminen
- 6) Palveluiden ja palvelujärjestelmien kehittäminen

Toimintaympäristö

RAY-avustukset 2009

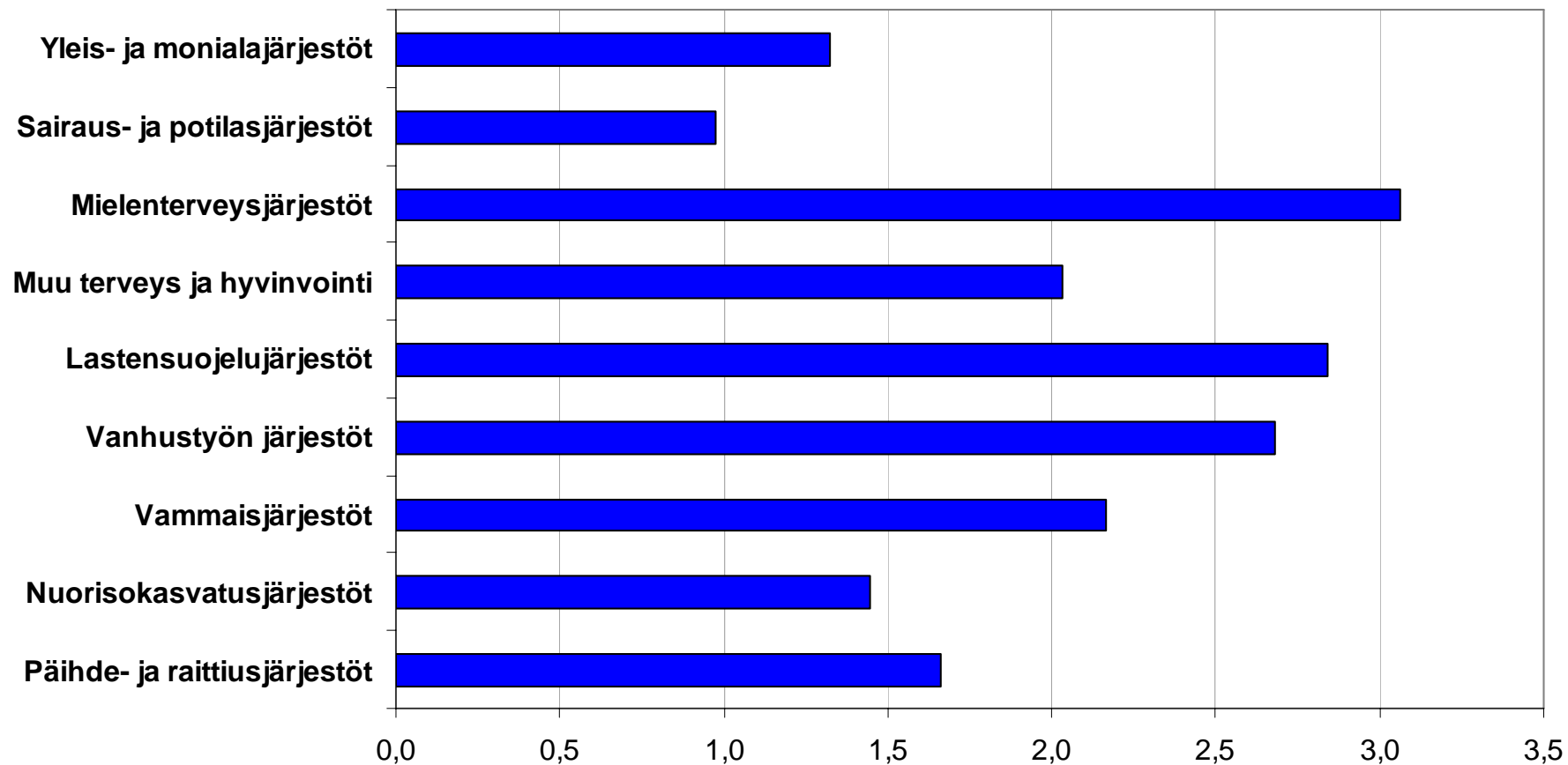
toiminnoittain, yht 302,5 milj. euroa

RAY-avustukset 2009

vapaaehtois- ja vertaistoimintaan

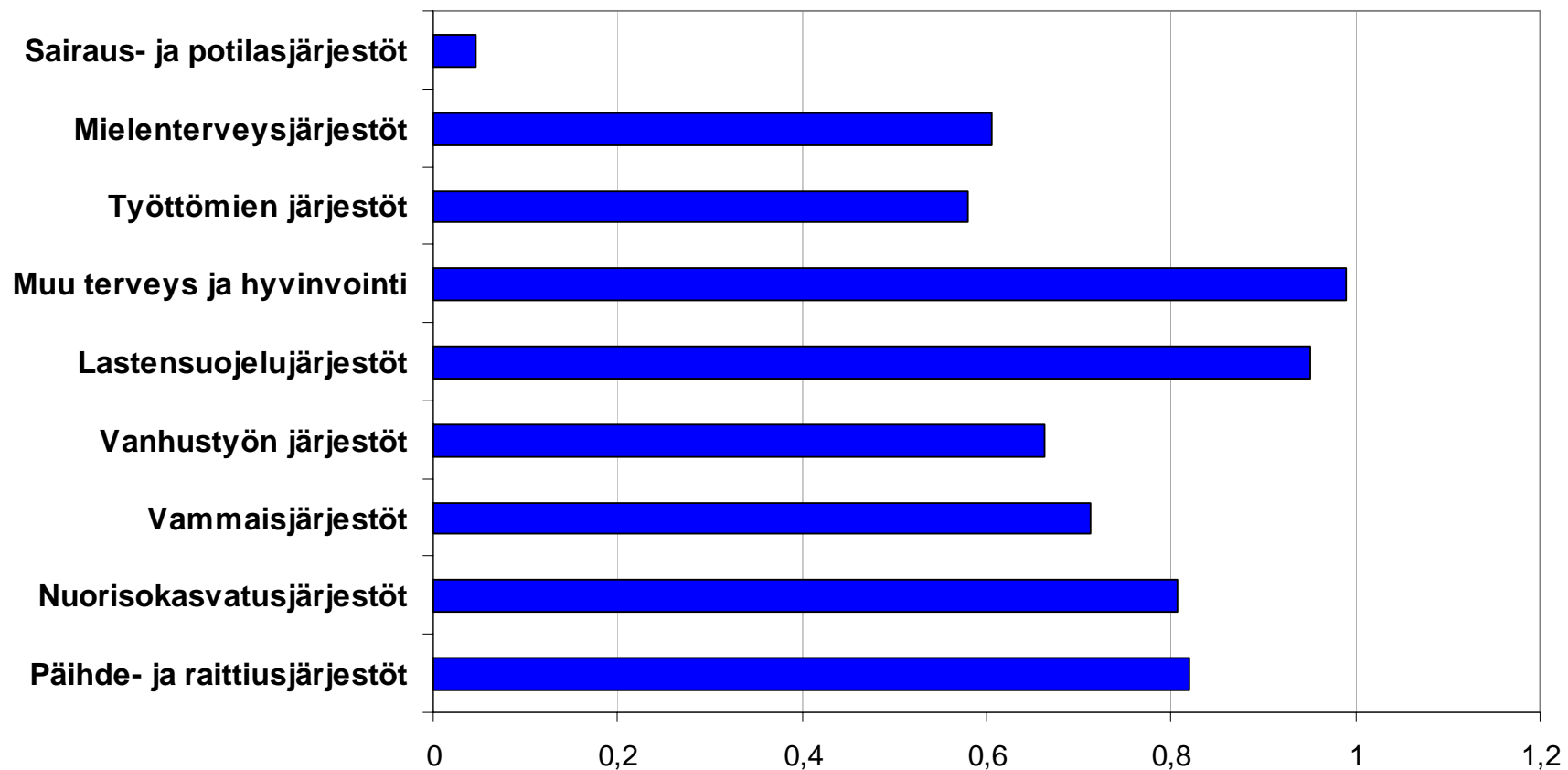
järjestötoimialoittain, yht 18,2 milj. euroa

RAY-avustukset 2009

osallistumismahdollisuuksien edistämiseen

järjestötoimialoittain, yht 6,2 milj. euroa

Avustustoiminnan reunaehdot ja tulevaisuuden näkymiä

Avustustoiminnan reunaehdoja ja tulevaisuuden näkymiä (1/2)

- RAY:n avustustoiminnalle elinehtona olevaa rahapeliteoimintaa toteutetaan sosiaalisesti kestäväällä ja vastuullisella tavalla, yhteiskuntapoliittiset tavoitteet etusijalla
- Haittojen ehkäisemiseksi pelitarjonnan määrää on rajoitettava
- RAY arvioi mm. ostovoiman kehitystä, pelaajien määrässä tapahtuneita muutoksia, pelaamisen hyväksyttävyyttä ja peliongelmia
- 'Sääennuste': vähimmäisikärajan nosto, vaatimus ikärajavälivonnasta, mainonnan rajoitteet, pelien jakelun rajoittaminen, ei lisää kovuutta peleihin...
- **Johtopäätös:** rahapelien tuottoa ei voida nykyisestään kasvattaa

Avustustoiminnan reunaehdot ja tulevaisuuden näkymiä (2/2)

- **Huomattava:** tuottojen kasvujen pysähtyminen vuonna 2007
  - Raha-automaattiyhdistyksen liikevaihto ja tilikauden voitto alenivat edellisvuoteen verrattuna.
    - Vuosikymmeniä jatkunut kasvu pysähtyi ja kääntyi hienoiseen laskuun
    - Tupakkalaki, liikkeellä olevan käteisen rahan väheneminen
    - Arpajaislain uudistusprosessi – ikäraja (K18)
  - Jako 2008 yht. 312 Meur, Jako 2009 yht. 302,5 Meur!
  - *Ennuste: ainakin vuodet 2010 ja 2011 avustuseurot pienenevät!*

Avustustoiminnan strategiset tavoitteet

- **Rahoituslinjat selkiytetään**
  - Avustukset suunnataan avustusstrategian mukaisesti järjestö- ja kansalaistoimintaan
  - Rajanveto kuntien järjestämisvastuuseen selkiytetään
  - Vetäytyminen markkinaehtoisten palveluiden rahoittamisesta
  - Valtion vastuulle kuuluvat rahoitustehtävät pois RAY:n avustuksista
- **Rahoituksen vaikutustavoitteet keskiöön**
  - Luodaan seurantajärjestelmät toiminnan tuloksellisuuden ja vaikutusten osoittamiseksi
  - Edistetään projektien laatua ja tuloksellisuutta
- **Toiminta tasapuolisemmaksi ja läpinäkyvämmäksi**
  - Avustusten myöntämisperiaatteet selkiytetään
    - Projektikriteerit vakiinnutetaan
    - Linjataan yleisavustusten myöntämiskriteerit
- **Tiivistetään kumppanuutta ja yhteistyötä asiakkaiden ja sidosryhmien ja kanssa**
  - Kehitetään mm. ohjausta ja neuvontaa
  - Panostetaan strategisesti tärkeään sidosryhmäyhteistyöhön

Ajankohtaiset teemat 2009

- Muutokset avustustoiminnan toimintaympäristössä ja rahoituslinjauksissa
  - Näkymät rahapelitoiminnassa ja niiden vaikutukset avustuksina jaettavaan määrään (arviolta -10 m€/vuosi) tarkoittavat muutoksia rahoituspuolella
  - Oman toiminnan ja linjausten kehittäminen ja täsmentäminen
    - Yleisavustusten myöntämiskriteerit valmistuvat tammikuussa, vaikuttavat heti 2010 jakoon (taustalla järjestöjen ja toimialojen tasapuolisen kohtelun lisääminen)
    - Kehittämistoiminnan vaikuttavuuden edistämistä jatketaan
    - Sarja erillisselvityksiä keväällä 2009
  - Ohjelmarahoitus: Asunnottomuusohjelma, Voimaa vanhuuteen -ohjelma, Oppimisvaikeusohjelma ja muut näkyvät taloudelliset panostuksina

Kohtaamispaikkojen ja järjestötoiminnan yhteiskunnallinen rooli

RAY:n avustusstrategia 2008 - 2011

Järjestöjen merkitys korostunut

- Kansalaisjärjestöt
  - väylinä kansalaisten osallistumiselle
  - kansalaisten edunvalvojina
  - yleishyödyllisinä asiantuntijuuden keskittyminä
  - ongelmien ehkäisytyössä
  - heikompien tukena ja auttajina

järjestöt väylinä kansalaisten osallistumiselle

- Kansalaisjärjestötoiminta perustuu kansalaisten yhdistymisvapauteen
- Järjestöt ovat väylä kansalaisten osallistumiselle.
  - Niiden kautta ihmiset voivat toimia, osallistua ja vaikuttaa
- Rekisteröityneet järjestöt ovat keskeinen osa kansalaisyhteiskuntaa
- Toimiva kansalaisyhteiskunta lisää yhteiskunnan sosiaalista pääomaa ja edistää aktiivisuutta ja yhteisöllisyyttä
  - se on tärkeää sekä ihmisten hyvinvoinnille että demokratian toteutumiselle.
- Kansalaisjärjestöjen perustehtäviä ovat mm;
  - tarjota jäsenilleen sosiaalisia kontakteja ja kokemus kuulumisesta johonkin yhteisöön
  - vaikuttamistoiminta ja asiantuntijuus,
  - eri väestöryhmien edunvalvonta,
  - vapaaehtoistoiminnan ja muun auttamistyön organisointi ja toteuttaminen,
  - kokeilu- ja kehittämistoiminta sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottaminen.
- Järjestöjen kirjo on suuri; roolien keskinäiset suhteet ja painotukset vaihtelevat, eivätkä ne useinkaan ole toisiaan poissulkevia vaan sisäkkäisiä.

järjestöjen yhteiskunnalliset roolit

Vaikuttaminen, edunvalvonta ja asiantuntijuus

- Monet järjestöt ovat syntyneet, kun samantyyppisiä elämäntilanteita tai ongelmia kohdanneet kansalaiset ovat liittyneet yhteen.
- Eräs järjestöjen tärkeä tehtävä on kertoa jäsentensä erityispiirteistä muille, saada ne yhteiskunnassa huomioituiksi ja hyväksytyiksi.
- Vaikuttaminen ja edunvalvonta ovat tärkeitä, kun tuodaan esiin pienten tai yhteiskunnalliselta asemaltaan heikkojen ryhmien asioita ja tarpeita.
- Vaikuttamis- ja edunvalvontatyön myötä järjestöistä kehittyi edustamiensa väestöryhmien ja ongelmien asiantuntijoita.
- Asiantuntijuus ja osaaminen ovat vaikuttamisen edellytyksiä ja toiminnan laatutekijä, joka voi realisoitua sekä edunvalvonnassa että kehittämistoiminnassa - yleensä kaikessa, mitä järjestö tekee.

järjestöjen yhteiskunnalliset roolit

Vapaaehtois- ja vertaistoiminta

- Vapaaehtoistoiminta tukee ihmisten keskinäistä auttamista ja kansalaisten ja perheiden elämönhallintaa
- Monissa järjestöissä vapaaehtoistoiminta liittyy kaikkeen toimintaan, joissain sitä on vähemmän ja se voi olla rajattu omaksi lohkokseen.
- Vapaaehtoistoiminta perustuu kansalaisaktiivisuuteen, joten sen toimintalogiikka poikkeaa esimerkiksi ammatillisten, myytäväksi tarkoitettujen palveluiden tuottamisesta.
- Vapaaehtoistyö edellyttää organisointia, vapaaehtoistyöntekijöiden rekrytoimista, kouluttamista ja heidän jaksamisestaan huolehtimista.
- Vapaaehtoistoiminnan toteuttamismalleja ja nimikkeitä on lukuisia;
  - vertaisapu, lähimmäistyö, oma-aputoiminta, tukihenkilötoiminta, itsehoitoryhmät jne

RAY:n avustusstrategia 2008 - 2011

järjestöjen yhteiskunnalliset roolit

Auttaminen ja palvelut

- Järjestöt tekevät merkittävää työtä lähimmäisten auttamiseksi ja tukemiseksi
  - Ne järjestävät apua esimerkiksi vapaaehtoisvoimin,
  - samanlaisia elämäntilanteita kokeneiden vertaistukena,
  - Pitkälle koulutettuna ammatillisena työnä ja näiden erilaisina yhdistelminä.
- Järjestöt toteuttavat auttamista usein lähellä kansalaisten arkea, ostopalvelujärjestelmien ulkopuolella
  - Järjestölähtöiseen auttamistyöhön osallistuu usein sekä vapaaehtoistyöntekijöitä että palkattua ammattihenkilöstöä
  - Toimintaa ei järjestetä myytäväksi; järjestölähtöinen auttamistyö ei ole rahavälitteistä
- Auttamistyö voidaan myös organisoida myytäväksi palveluiksi
  - Järjestöt ovat Suomessa merkittäviä palvelujen tuottajia sekä terveyden että sosiaalisen hyvinvoinnin alueilla
  - Suurimman osan tuottamistaan palveluista järjestöt myyvät julkiselle sektorille, joka lakisääteisiä palveluita järjestäessään voi joko ostaa tai tuottaa ne itse.

RAY:n avustusstrategia 2008 - 2011

järjestöjen yhteiskunnalliset roolit

Kokeilu- ja kehittämistoiminta

- Kokeilu- ja kehittämistoiminnalla järjestöt luovat uusia toimintamalleja ja hankkivat tietoa ja kokemuksia, joita voidaan hyödyntää
  - järjestötoiminnan uudistamisessa
  - julkisen palvelujärjestelmän kehittämisessä
- Pitkä kokemus kunnille myytävien palveluiden tuottajina on tuonut tarvittavaa asiantuntemusta.
- Sekä kokeiluluontoinen toiminta että systemaattinen kehittämistyö ovat tärkeitä myös järjestöjen oman toiminnan uudistamisessa.
- Lisäksi järjestöt ovat tärkeitä terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia uhkaavien ongelmien ehkäisyyn liittyvässä kehittämistyössä
- Ne voivat vaikuttaa ruohonjuuritasolla kansalaisten tietämykseen, asenteisiin ja elämäntapoihin.

RAY:n näkökulmasta, kansalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi...

- 1 Konkreettisilla tavoitteilla konkreettisia tuloksia
- 2 Toimintamalleja uudistetaan, jos vanhat takkuavat
- 3 Yhteistyöllä lisää vääntöä hyvinvoinnin edistämiseen
- 4 Aikaansaannokset näkyviin

Kohtaamispaikoista ja niiden merkityksestä - järjestö- ja vapaaehtoistoiminta

- Toimiva kansalaisyhteiskunta on demokraattisen yhteiskunnan perusta
- Järjestötoiminta on kansalaisyhteiskunnan ydin
- Vapaaehtoistoiminta on järjestötoiminnan kulmakiviä
- Vapaaehtoistoiminta korostuu myös RAY:n avustuskohteena
- Vapaaehtoistoiminta on aitoa yleishyödyllistä järjestötoimintaa
  - se ei ole julkishallinnon velvollisuus
  - se ei ole rahavälitteistä, eikä myytäväksi tuotettua
- Vapaaehtoistoiminnalla on merkitystä
  - kansalaisille ja sitä kautta yhteiskunnalle
  - sillä on hyvinvointia edistäviä vaikutuksia
  - sillä on merkitystä sekä toimijoille itselleen että autettaville
- ***Miten vapaaehtoistoiminnan yhteiskunnallista merkitystä ja kansallista 'hyötyä' voitaisiin kuvata, arvioida ja saada entistä paremmin näkyviin?***

Kiitos mielenkiinnosta !

AVUSTUSSTRATEGIA
2008-2011

Ilkka Repo
ilkka.repo@ray.fi
09-4370 2798

Avustustoiminnan suuntaviivat ja painoalueet